

ЗАХОДИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РАДІАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ НАСЕЛЕННЯ І ТЕРИТОРІЙ В ЗОНІ ВІДЧУЖЕННЯ НАВКОЛО ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ АЕС

Домкович О.Я.

Тарнавський А.Б., Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, доцент,
к.т.н., доцент

Внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС значна частина території України стала небезпечною і непридатною для проживання на ній населення та проведення там сільськогосподарської діяльності.

Для подолання наслідків найбільшої техногенної катастрофи людства вчені і промислові фахівці з різних країн світу приклали максимум зусиль для ліквідації і мінімізації її наслідків. Проте, незважаючи на ряд помилок і невдач, виконаний комплекс контрзаходів виявився цілком виправданим і дозволив зменшити негативний вплив радіації на здоров'я людей та навколишнє середовище.

На протязі багатьох років, які пройшли з моменту аварії на 4-му енергоблоці ЧАЕС, природні процеси та проведені контрзаходи, які були спрямовані на зменшення радіоактивного забруднення оточуючого середовища, призвели до покращення радіаційної ситуації в Зоні відчуження. Внаслідок цього значна кількість території, яка вважалася радіаційно забрудненою, може використовуватися для сільськогосподарської діяльності.

В Україні для забезпечення прийняттого рівня радіаційної безпеки населення і територій введені в дію Закони України “Про правовий режим території, що зазнала забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи” та “Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи”.

Усі заходи щодо зменшення негативного впливу радіації на населення та зменшення радіоактивного забруднення місцевості розподілені за напрямками контролю радіаційного стану, ведення лісового господарства, екологічного оздоровлення навколишнього середовища, ведення агропромислового виробництва та підготовка відповідних кадрів.

Основними ключовими завданнями чинного законодавства щодо соціального захисту постраждалого населення внаслідок Чорнобильської катастрофи є:

– обмеження виробництва місцевих продуктів харчування з високим вмістом радіонуклідів та інформування місцевого населення про рівні радіації у довкіллі;

– утворення інформаційно-аналітичної системи щодо аналізу радіоекологічної ситуації на території зон радіоактивного забруднення та найбільш оптимальне використання фінансування, яке надходить для проведення контрзаходів;

– перегляд та уточнення меж зон радіоактивного забруднення територій;

– забезпечення пунктів радіаційного контролю місцевих продуктів харчування необхідною кількістю новітньої апаратури з дотриманням вимог чинного законодавства.

З метою моніторингу радіаційної ситуації на території зон радіоактивного забруднення місцевості проводяться такі заходи:

– дозиметрична паспортизація населених пунктів;

– проведення контролю рівнів радіаційного забруднення продуктів харчування, лікарських лісових та лугових рослин, ягід, грибів та утримання радіологічних лабораторій;

– проведення комплексу робіт щодо моніторингу стану природного середовища на території зон радіоактивного забруднення місцевості;

– створення та серійне виготовлення новітніх приладів радіаційного контролю.

Дозиметрична паспортизація населених пунктів проводиться з метою визначення доз радіоактивного опромінення населення, складання та надання дозиметричних паспортів, а також оцінки якості результатів їх дозиметричної паспортизації.

Для оцінки індивідуальних доз радіоактивного опромінення населення проводять визначення вмісту в організмі людини ^{137}Cs .

На даний час, за результатами досліджень Національної комісії з радіаційного захисту населення України, у понад 430 населених пунктах, які зазнали радіоактивного забруднення, періодично спостерігаються перевищення допустимих рівнів радіаційного забруднення сільськогосподарської продукції радіонуклідами. У зв'язку з цим для даної території необхідне продовження контрзаходів.

Крім того слід пам'ятати, що забезпечення контролю за радіоактивним забрудненням продуктів харчування в найбільш забруднених районах Зони відчуження повинно бути одним із пріоритетних напрямків. З цією метою в нашій державі діє система підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації радіоекологів та інших фахівців, що працюють у сфері забезпечення радіаційної безпеки населення і територій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України від 27 лютого 1991 р. № 791а-ХІІ “Про правовий режим території, що зазнала забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи” (зі змінами і доповненнями).
2. Закон України від 28 лютого 1991 р. № 796а-ХІІ “Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи” (зі змінами і доповненнями).